

Sygn. akt I CSK 3351/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z powództwa M. B., A. B.
przeciwko [...] Bankowi [...] spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 21 grudnia 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5400,-
(pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego [...] Bank [...] S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 21 grudnia 2021 r., Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) czy w świetle art. 156¹ k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy rady 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE z 1993 r. L 95, s. 29 ze zm., dalej: „dyrektywa 93/13”) wystarczające jest, z punktu widzenia obowiązków sądu określonych normą płynącą z wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, poprzestanie przez sąd na przyjęciu, że powód - konsument uzyskał wiadomości o prawdopodobnym wyniku sprawy w świetle zgłoszonych wcześniej twierdzeń i dowodów oraz o konsekwencjach dotyczących dalszego

obowiązywania umowy kredytu lub upadku spornej umowy, w tym ewentualnego wpływu tych okoliczności na sytuację konsumenta, w oparciu o sam przebieg dotychczasowego postępowania oraz, że wystarczającym dla przyjęcia, że konsument złożył, po uzyskaniu tych wiadomości, oświadczenie co do tego, czy wyraża wolę dalszego obowiązywania względem niego spornej umowy w całości albo o zgodzie na upadek umowy, jest fakt, że konsument nie wycofał do zamknięcia rozprawy (względnie daty wyrokowania) powództwa lub podniesionych zarzutów nieuczciwości postanowień zawartych w tej umowie, czy też raczej w świetle ww. przepisów oraz jurysprudencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyrokowanie w przedmiocie abuzywności postanowień umowy zawartej z konsumentem w sytuacji, w której konsekwencją tej abuzywności może być upadek takiej umowy, jest możliwe dopiero wówczas, jeśli sąd pouczy powoda-konsumenta w trybie art. 156¹ k.p.c. o prawdopodobnym wyniku sprawy w świetle zgłoszonych wcześniej twierdzeń i dowodów oraz o konsekwencjach dotyczących dalszego obowiązywania umowy lub upadku spornej umowy, w tym ewentualnego wpływu tych okoliczności na sytuację konsumenta, a następnie odbierze od konsumenta wyraźne oświadczenie o woli dalszego obowiązywania względem niego spornej umowy w całości albo o zgodzie na upadek umowy; 2) czy w świetle art 385¹ § 1 i 2, art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, umowa kredytu hipotecznego denominowanego do kursu waluty obcej może pozostać w mocy i być wiążąca dla stron w pozostałym zakresie również w sytuacji, w której zawarta w tej umowie klauzula określająca sposób ustalenia kursu waluty obcej przeznaczonego do przeliczania kapitału kredytu oraz wysokości rat kredytu zostanie uznana za nieuczciwą, a jednocześnie (i) wraz z umową kredytu hipotecznego denominowanego do kursu waluty obcej zawierana jest pomiędzy bankiem a konsumentem umowa mająca wpływ na treść umowy kredytu i jej wykonanie w ten sposób, że konsument negocjuje kurs waluty, po jakim ma zostać wypłacony mu kredyt w walucie wynikającej z umowy oraz (ii) umowa kredytu prócz klauzuli określającej sposób ustalenia kursu waluty zawiera postanowienia umożliwiające dokonanie spłaty kredytu w walucie kredytu, tj. zarówno wypłata kredytu jak i spłata kredytu odbywać się może bez odwołania do postanowień określających sposób ustalania kursu waluty przez bank, a co za tym idzie, czy upadek umowy może być

spowodowany przez abuzywność klauzuli umownej, która - w związku z okolicznościami wskazanymi w pkt (i) i (ii) - nie znajdzie w praktyce zastosowania, o ile sam kredytobiorca nie zrezygnuje z alternatywnych, wynikających z umowy, metod ustalenia kursu waluty oraz zasad spłaty kredytu, a także czy dla oceny abuzywności postanowień umownych znaczenie ma fakt zawarcia postanowień dotyczących negocjowania kursu w odrębnym technicznie dokumencie umowy powiązanej z umową podlegającą ocenie, która to umowa współkształtuje całłościowy stosunek prawny pomiędzy bankiem a klientem; 3) czy w sprawie o ustalenie nieważności umowy kredytu denominowanego w walucie CHF, dla stwierdzenia abuzywności postanowień umownych odsyłających do tabeli kursów banku, tzw. klauzul przeliczeniowych oraz dalszej możliwości trwania umowy kredytu, znaczenie ma fakt, że (i) powód nie wykazał, że bank ustalał kurs CHF w sposób odbiegający od kursu rynkowego, (ii) powód nie wykazał możliwości ustalania przez bank kursu CHF w sposób dowolny, w oderwaniu od mechanizmów rynkowych (iii) bank stosuje tę samą tabelę kursową do wszystkich transakcji walutowych, w konsekwencji czego ustalany przez bank kurs waluty CHF był kursem rynkowym, a dowolne kształtowanie wysokości kursu waluty CHF przez bank narażałoby go na poniesienie rażącej straty; 4) czy ustalenie, że postanowienie umowy odsyłające do tabel kursowych, hipotetycznie pozostawia bankowi możliwość jednostronnego kształtowania kursu waluty obcej w rozliczeniach z kredytobiorcą skutkuje uznaniem takiego postanowienia za nieuczciwe, jeśli w toku procesu kredytobiorca nie wykazał, że bank mógł na podstawie przedmiotowych postanowień stosować kurs odbiegający od rynkowego.

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości na tle wskazanych przepisów nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Podniesione przez niego kwestie koncentrują się wokół problemu dotyczącego abuzywności postanowień umowy i skutków tej abuzywności. Należy zauważyć, że kwestie te były w ostatnim czasie przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. np. uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22; wyroki Sądu Najwyższego z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 13 maja 2022 r.: II CSKP 293/22; II CSKP 405/22). Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.),

dokonyuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17 (OSNC 2019, nr 1, poz. 2). W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że postanowienia umowy (regulaminu) określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej mają charakter niedozwolonych postanowień umownych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). Wyjaśniono, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną. Nie budzi też wątpliwości, że stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną. (zob. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. - zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; uchwała Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, nr 6, poz. 40; postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20, MoP 2021, nr 15, s. 775; wyroki TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.). Stwierdzenie nieważności umowy mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych. Niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., I CSK 2314/22 i wskazane tam orzeczenia). Sformułowane przez skarżącego kwestie osadzone są w okolicznościach konkretnej sprawy i dotyczą powstałych *in casu* jego wątpliwości

na tle wskazanych przepisów. W istocie skarżący pod pozorem potrzeby wykładni powołanych przepisów kwestionuje stanowisko Sądu drugiej instancji, który – powołując m.in. orzecznictwo Sądu Najwyższego jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – w okolicznościach sprawy stwierdził, że obie umowy kredytowe nie mogą obowiązywać po wyłączeniu z nich nieuczciwych warunków. Nie ma zatem argumentów wskazujących na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.